

Հաստատված է ամբիոնի նիստում

Պատմության

ամբիոնի անվանումը

Ամբիոնի վարիչ Ֆ.Վ.Մովսիսյան /Ա.Ա.Հ/

Արձանագրություն N° 15

« 23 » մայիսի, 2024 թ.

Պ/Բ-043 - ԻՐԱՆԻ ԵՎ ԹՈՒՐԿԻԱՅԻ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ

ԴԱՏԱԴՐՈՒՄ

Դատիչ, դատարանի անվանում

ՈՒՍՈՒՄՆԱՄԵԹՈՂԱԿԱՆ ՓԱԹԵԹ

Մասնագիտություն՝

011401.00.6 - Մասնագիտական մանկավարժություն
/ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ

/դատիչ, մասնագիտության լրիվ անվանումը/

Կրթական ծրագիր՝

011401.18.6 - ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ

/դատիչ, կրթական ծրագրի լրիվ անվանումը/

Որակավորման աստիճան՝

Բակալավր

Ամբիոն՝

պատմության

Ուսուցման ձևը՝

առկա, հեռակա

/առկա, հեռակա/

Կուրս/կիսամյակ

առկա 3-րդ կուրս, 2-րդ կիսամյակ
հեռակա 5-րդ կուրս, 2-րդ կիսամյակ

Դասախոս

Ղուլյան Յուրիկ

/անուն, ազգանուն/

Էլ. հասցե Yura.ghulyan@mail.ru

Վանաձոր- 2024թ.

ԲԱՅԱՏՏՐԱԳԻՐ

1. Դասընթացի դերը և տեղը կրթական ծրագրում.

«Իրանի և Թուրքիայի պատմություն» դասընթացը կարևորվում է պատմության բնագավառում մասնագետների պատրաստման գործընթացում, ներառված է Պատմություն կրթական ծրագրի ուսումնական պլանի «Հատուկ մասնագիտական» կրթամասում:

1. Դասընթացի նպատակը և խնդիրները.

Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ծանոթացնել Իրանի և Թուրքիայի նոր և նորագույն շրջանի կարևորագույն իրադարձություններին:

1. Խորացնել և ընդլայնել ուսանողների ընդհանուր տեսական գիտելիքները պատմության վերաբերյալ:
2. Ուսանողներին սովորեցնել գիտելիքներն ու ունակությունները կիրառել պրակտիկ գործունեության մեջ:
3. Նախապատրաստել մանկավարժական հետագա գործունեության:

2. Դասընթացին մասնակցելու նախնական մուտքային գիտելիքները, կարողությունները և հմտությունները

«Իրանի և Թուրքիայի պատմություն» դասընթացին մասնակցելու կարևոր նախապայման է ուսանողների տեսական գիտելիքների, կարողությունների ու հմտությունների առկայությունը

3. Դասընթացը ձևավորում է հետևյալ կրթական վերջնարդյունքները

«Իրանի և Թուրքիայի» դասընթացի ուսումնասիրման արդյունքում ուսանողի ակնկալվող վերջնարդյունքներն են.

1. Գիտելիք և իմացություն

Ա1. Պատմագիտության բովանդակության, զարգացման փուլերի, պատմության իմաստի և նշանակության իմացություն, ազգային և համաշխարհային պատմագիտական հայեցակարգերի և պատմական գործընթացների հիմնարար և ժամանակակից հասկացությունների, տեսությունների ու մեթոդների իմացություն,

Ա2. Հայաստանի հարակից երկրների պատմության ընթացքի, փուլերի, կարևորագույն իրադարձությունների, պատմական մտքի, պատմական առանձին դպրոցների և ուղղությունների ներկայացուցիչների պատմագիտական հայացքների և հիմնական գաղափարների, ավանդական և նոր տեսությունների իմացություն,

Ա3. Պատմական սկզբնաղբյուրների, նրանց պարունակած փաստերի վավերականության ստուգման մեթոդների իմացություն,

Ա4. Հայաստանի հարակից երկրների պատմության, հայ-թուրքական, հայ-իրանական հարաբերությունների իմացություն, հարևան երկրների՝ տարածաշրջանային զարգացումներում ու միջազգային քաղաքականության մեջ ունեցած դերի ու նշանակության ընկալում,

Բ. Գործնական մասնագիտական կարողություններ

Բ1. Կոնկրետ տեսական գիտելիքները կիրառելով՝ պատմական իրողությունները հասկանալու, փաստերն ու երևույթները համեմատելու, պատմական զարգացման փուլերն ու դրանց օրինաչափությունները համադրելու և համակողմանի գնահատելու, վերլուծելու, դիրքորոշումներ ձևակերպելու կարողություն,

Բ2. Պատմության վերաբերյալ բազմաբնույթ գիտելիքների համակարգման և տեսական վերլուծության, սեփական դիրքորոշումը փաստարկելու և ինքնուրույն հետևություններ անելու կարողություն,

Բ3. Ուսուցման և դաստիարակության ժամանակակից մեթոդների ու տեխնոլոգիաների կիրառման կարողություն, մանկավարժական հմտություններ:

Գ. Հաղորդակցման, ՏՀՏ և տվյալների հետ աշխատելու կարողություններ

Գ1. Գրավոր և բանավոր խոսքը տրամաբանորեն ճիշտ ձևակերպելու, իր աշխատանքը գիտական հիմունքներով կազմակերպելու կարողություն,

Գ2. Անհրաժեշտ տեսություններ, մեթոդներ և ժամանակակից գործիքակազմ գործնականում կիրառելու կարողություն, այդ թվում՝ տեղեկատվական և հաղորդակցման տեխնոլոգիաներ՝ մասնագիտական ոլորտում խնդիրների վերաբերյալ դիրքորոշում արտահայտելու կամ խնդիրներին նպաստող հիմնարար գործոնները վերլուծելու և աշխատանքը դյուրացնելու նպատակով,

Դ. Ընդհանրական (փոխանցելի) կարողություններ

Դ1. Ընթացիկ իրադարձություններն ու գործընթացները և անցյալի ու ներկայի փոխհարաբերությունները գնահատելիս քննադատական և ինքնաքննադատական մտածողություն դրսևորելու ունակություններ,

Դ2. Պատմության վերաբերյալ գիտելիքներն ու արդյունքները համադրելու և պատմագիտական գիտելիքի միջազգային չափանիշներին և չափորոշիչներին համապատասխանեցնելու, ինչպես նաև պատմագիտական գիտելիքի միջազգային ձեռքբերումները տեղայնացնելու և տեղական (ազգային) առանձնահատկությունների հետ համադրելու կարողություն,

Դ3. Մասնագիտական ոլորտի խնդիրները բացահայտելիս և լուծումներ առաջադրելիս ստեղծագործական մոտեցում ցուցաբերելու, ինչպես նաև նոր իրավիճակներին համապատասխան որոշումներ կայացնելու և սովորելու կարողություն:

74. Գիտելիքների և կարողությունների բավարար մակարդակ՝ բարձրագույն կրթության երկրորդ մակարդակում «Պատմություն» մասնագիտությամբ ուսումը շարունակելու համար:

Ե. Ինքնուրույնություն և պատասխանատվություն

Ե1. Պատմաբանի մասնագիտական և էթիկական պատասխանատվության գիտակցելու և հանրային գործընթացների վրա հետազոտական արդյունքների հիման վրա կատարվող որոշումների ազդեցությունը ընկալելու կարողություն:

Ե2. Ազգի և պետության հանդեպ անձնական պատասխանատվություն ստանձնելու, իր գործունեությամբ ազգային և համամարդկային արժեքների տարածմանը նպաստելու կարողություն:

4. Դասընթացի դերը կրթական ծրագրի շրջանավարտների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ձևավորման հարցում ըստ աշխատաշուկայի պահանջների.

«Իրանի և Թուրքիայի պատմություն» դասընթացից ձեռք բերված գիտելիքներն և հմտությունները շրջանավարտը կարող է կիրառել իր մասնագիտական գործունեության ընթացքում, դպրոցում, արհիվում, թանգարանում աշխատելու, նաև ասպիրանտուրայում կրթությունը շարունակելու և պատմության ուսումնասիրման բնագավառում գիտական հետազոտություններ կատարելու նպատակով:

5. Դասընթացի ծավալը, ուսումնական աշխատանքի տեսակները, արդյունքների ամփոփման ձևերը

Չափանիշ	Առկա ուսուցման համակարգ	Հեռակա ուսուցման համակարգ
Դասընթացի ընդհանուր աշխատատարությունը (կրեդիտ /ընդհանուր ժամաքանակ)	3 կրեդիտ/90 ժամ	3 կրեդիտ/90 ժամ

Աշխատանքի տեսակը	Ժամաքանակ	Ժամաքանակ
Դասախոսություն	24	8
Գործնական աշխատանք		
Մեմինար պարապմունք	14	4
Լաբորատոր աշխատանք		
Ինքնուրույն աշխատանք	52	78

Ընդամենը	90	90
Ստուգման ձևը՝ ստուգարք		

6. Ուսումնական աշխատանքների տեսակները .

• **Դասախոսությունը** դասախոսի կողմից դասընթացի ծրագրի շրջանակներում գիտական-տեղեկատվական թեմայի վերաբերյալ տրամաբանորեն կառուցված, հետևողական ու պարզ խոսքի շարադրանքն է, որի նպատակն է ուսանողին տալ համապարփակ գիտելիքներ: Դասախոսը վերլուծում, մեկնաբանում է թեմայի առավել կարևոր, դժվար ընկալելի, հանգուցային հարցերը: Դասախոսությունը ուսանողի առջև ուրվագծվող գիտական մի ճանապարհ է, որը նա կարող է միայն անցնել գիտական գրականության ընթերցանության, ուսումնական բնույթի այլ պարապմունքների և ինքնուրույն կատարած աշխատանքների շնորհիվ: Դասախոսը պետք է խթանի ուսանողի ակտիվ իմացաբանական գործունեությունը, նպաստի նրանց ստեղծագործական մտածողության ձևավորմանը: Ուսանողը նույնպես պետք է լինի դասախոսության ակտիվ մասնակից: Ուսանողը դասախոսությանը ներկայանալուց առաջ պետք է ծանոթացած լինի տվյալ դասին ներկայացվող թեմային, որպեսզի կարողանա մասնակցել ուսումնական գործընթացին:

• **Մեմինար պարապմունքները** խմբային պարապմունքների հիմնական տեսակներից է, որի ընթացքում ուսանողը սովորում է բանավոր շարադրել նյութը, պաշտպանել իր տեսակետները և եզրահանգումները: Մեմինարի ընթացքում ուսանողները քննարկում, պատասխանում են թեման, զեկույցները և ռեֆերատները, որոնք հանձնարարել է դասախոսը:

Մեմինարին պատրաստվելու համար անհրաժեշտ է ուսումնասիրել հիմնական և լրացուցիչ գրականությունն տվյալ թեմայով: Գրականության ուսումնասիրությունից և համառոտագրումից հետո պետք է կազմել պլան՝ բանավոր պատասխանի համար, ապա մտածել ելույթի բովանդակության հարցադրումների և պատասխանների մասին:

• **Ինքնուրույն աշխատանքը** ուսանողների ուսումնական, գիտահետազոտական աշխատանքն է, որն իրականացվում է դասախոսի առաջադրանքով և մեթոդական ղեկավարությամբ, բայց առանց նրա անմիջական ղեկավարության:

Ինքնուրույն աշխատանքի տեսակներն են

- **Ռեֆերատ** – ուսանողների ինքնուրույն գրավոր, որտեղ ուսանողը շարադրում է որևէ հարցի կամ թեմայի էությունը՝ հենվելով գրական աղբյուրների վրա (դասագրքեր, ձեռնարկներ և այլն):
- **Գործարար խաղեր** – պայմանական իրավիճակներում սոցիալ-տնտեսական համակարգերի և մարդկանց մասնագիտական գործունեության կառավարման գործընթացների նմանակեղծային մոդելավորում՝ առաջացող հիմնախնդիրների ուսումնասիրման և լուծման նպատակով:
- **Կլոր սեղան** – ինքնուրույն աշխատանքի ձևին բնորոշ է թեմատիկ բանավեճի համադրումը խմբային աշխատանքի հետ:
- **Կոնկրետ իրավիճակների վերլուծություն** – ուսանողների ակտիվ գործունեության կազմակերպման ամենաարդյունավետ և տարածված ձևերից մեկն է, որը զարգացնում է մասնագիտական և կեցությանը վերաբերող տարբեր հարցերի վերլուծության կարողությունը:
- **Հարցի նախապատրաստման մոդել** – կամավորության սկզբունքով ընտրված

ուսանողն իր նախընտրած հակիրճ ձևով նախապատրաստում է տվյալ առարկայից քննության կամ ստուգարքի հարցերի իր պատասխանների փաթեթը: Քննությունից (ստուգարքից) 1 շաբաթ առաջ նա հանձնում է փաթեթը դասախոսին, որը ստուգում է այդ նյութերը և որոշում դրանց համապատասխանությունը տվյալ առարկայի բովանդակությանը:

- **Ինքնուրույն աշխատանք համացանցում** – նոր տեղեկատվական տեխնոլոգիաները կարող են օգտագործվել հետևյալ նպատակներով՝ համացանցում անհրաժեշտ տեղեկատվության որոնման համար, երկխոսություն համացանցում, թեմատիկ ցանցային էջերի օգտագործում:
- **Աշխատանքային տեսք** – նախատեսված է ուսանողների ինքնուրույն աշխատանքների համար և թույլ է տալիս գնահատել ուսումնական նյութի յուրացման աստիճանն ուսանողների կողմից:
- **Ձեկույց** – որևէ գիտական կամ հետազոտական թեմայի շուրջ կատարած եզրակացությունների, ստացած արդյունքների ներկայացում ուսանողի կողմից:
- **Հարցազրույց** – վերահսկողության միջոց, որը կազմակերպվում է որպես հատուկ զրույց դասավանդողի և ուսանողների միջև՝ կապված այնպիսի թեմայի հետ ինչպիսին կարգապահությունն է, և նախատեսված է հստակեցնել ուսանողների գիտելիքների շրջանակը կոնկրետ թեմայի, հարցի վերաբերյալ:

7. Դասավանդման մեթոդներն են հիմնահարցային դասախոսություն, դասախոսություն-երկխոսություն, դասախոսություն-քննարկում, *թեմատիկ սեմինար*, սեմինար-բանավեճ, գործնական աշխատանք՝ անհատական աշխատանք, գործնական աշխատանք խմբային աշխատանք, ուսուցում գործողությամբ (action learning), իրավիճակային խնդիրների վերլուծություն, գործարար խաղեր...

8. Ուսումնառության մեթոդներն են մտքերի քարտեզագրում, թիմային քննարկում, իրադրությունների վերլուծություն, ալգորիթմների և հրահանգների կազմում, աղյուսակների և դասակարգման համեմատման և համակարգման սխեմաների կազմում, փորձի/հետազոտության արդյունքների վերաբերյալ եզրակացության ներկայացում...

9. Դասընթացի համառոտ բովանդակությունը, ուսումնական աշխատանքի ծավալը՝ ըստ բաժինների և թեմաների.

h/h	Թեմա (բաժին)	Ուսումնական աշխատանքի ժամաքանակն ըստ տեսակների				
		դասախոսություն	սեմինար պարապմունք	գործնական աշխատանք	լաբորատոր աշխատանք	Ինքնուրույն աշխատանք
1.	Իրանը 17-րդ դարից մինչև 19-րդ դարի վերջերը:	1				
2.	Իրանը 19-րդ դարի վերջին 20-րդ դարի սկզբին: Իրանական հեղափոխությունը 1905-1911թթ.: Իրանը առաջին համաշխարհային պատերազմի նախօրյակին և տարիներին		1			
3.	Իրանը 1918-1945թթ.:	1				
4.	Իրանը 1945-թ. մինչև մեր օրերը	2				
5.	Իրանի իսլամական հեղափոխությունը		1			
6.	Օսմանյան կայսրությունը XVII-XVIII դարերում:	1				
7.	Նոր օսմանների շարժումը : 1876թ. սահմանադրությունը		1			
8.	Օսմանյան կայսրությունը 19-րդ դարի վերջին 20-րդ դարի սկզբներին: Թուրքիան Երիտթուրքերի կառավարման օրոք :	1				
9.	Թուրքիան 1918-1923թթ.	1				
10.	Թուրքիան 1945թ. մինչև մեր օրերը	1				
11.	Ազգային խնդիրը Թուրքիայում 1923-ից մեր օրերը		1			
16.						
ԸՆԴԱՄԵՆԸ		8	4			

10. Ուսումնասիրողական գրականության ապահովման քարտ

h/h	Անվանումը/հեղինակ	Հրատարակության տարի
Պարտադիր գրականություն (ՊԳ)		
1.	Ասիայի և Աֆրիկայի երկրների նոր պատմություն, ուսում, ձեռնարկ (Ացամբայի Ֆ., Գոբերի Ա., Սիմոնովսկայայի խմբագրությամբ), Երևան	1978
2.	Ասիայի և Աֆրիկայի երկրների նորագույն պատմություն (Յուրևի Մ. խմբագրությամբ), Երևան	1982
3.	Բայրամյան Ա., Ալեքսանդրետի սանջակի հարցը և միջազգային դիվանագիտությունը 1936-1939թթ., Երևան	1998
4.	Բայբուրդյան Վ., «Իրանի պատմությունը, Երևան	2003
5.	Բայբուրդյան Վ., Թուրք-իրանական հարաբերությունները 1900-1914թթ., Երևան	1999
6.	Բայբուրդյան Վ., Իրանն-այսօր, Երևան	1974
7.	Բայբուրդյան Վ., Օսմանյան կայսրության պատմություն, Երևան	2011
8.	Գալստյան Հ., Հանրապետական Թուրքիայի կառավարության քաղաքականությունը արևելյան վիլայեթներում 1920-1960-ական թթ. , Երևան	2011
9.	Թուրքիայի հանրապետության պատմություն, Երևան	2014
10. Լրացուցիչ գրականություն(ԼԳ)		
11.	Եզանյան Հ., Ագրարային հարաբերությունները Իրանում 19-րդ դարի առաջին կեսին, Երևան	1963
12.	Եզանյան Հ., Իրանական պատմագրությունը Իրանում ինպերիալիստական տերությունների գաղութատիրական քաղաքականության մասին, Երևան	1980
13.	Եզանյան Հ., Հասարակական-քաղաքական հոսանքները Իրանում 19-րդ դարի վերջին 20-րդ դարի սկզբին, Երևան	1966
14.	Եզանյան Հ., Հոգևորականության դերը Իրանի հասարակական քաղաքական կյանքում 1953-1978թթ., Երևան	1987
15.	Իրանը առաջին համաշխարհային պատերազմի նախօրյակին և պատերազմի տարիներին , Երևան	1984

16.	Ինճիկյան Հ., Օսմանյան կայսրության անկումը, Երևան	1984
17.	Իսկանդարյան Ի., Իրանին պարտադրված ութամյա պատերազմը, Թեհրան	2006
18.	Կարապետյան Ռ., «Արաբական երկրների նոր և նորագույն պատմությունե, Երևան	2003
	Կիրակոսյան Ջ., Երիտթուրքերը պատմության դատաստանի առաջ, Երևան	1982
19.	Կիրակոսյան Ջ., Առաջին համաշխարհային պատերազմը և արևմտահայությունը, Հայկական աղբյուրները Աղա Մոհամմադ-խանի Անդրկովկասյան արշավանքների մասին 1795-1797թթ.Երևան	1981
20.	Հասրաթյան Մ., Օրեշկովա Ս., Պետրոսյան Յու., Թուրքիայի պատմության ուրվագծեր, Երևան	1967
21.	Հարությունյան Ա., Առաջին համաշխարհային պատերազմի ռազմադիվանագիտական պատմությունից, Երևան	1986
22.	Համբարյան Ա., Երիտթուրքերի ազգային ու հողային քաղաքականությունը և ազատագրական շարժումներն Արևմտյան Հայաստանում, Երևան	1983
23.	Հարությունյան Գ., Անգլո-ռուսական մրցակցությունը Թուրքիայում 1830-1870թթՀովհաննիսյան Ն., Ազգային ազատագրական պայքարը Իրանում, 1945-196, Երևան	1979
24.	Մարկոսյան Ս., Արևմտահայության վիճակը 19-րդ դարի վերջերին, Երևան	1968
25.	Մահակյան Ռ., Թուրք-ֆրանսիական հարաբերությունները և Կիլիկիան 1919-1921թթ., Երևան	1969
26.	Մաֆրաստյան Ռ., Օսմանյան կայսրության, ցեղասպանության ծրագրի ծագումնաբանությունը(1876-1920), Երևան	2009
27.	Մարգսյան Ե., Թուրքիան և նրա նվաճողական քաղաքականությունը Անդրկովկասում 1914-1918, Երևան	1964
28.	Միմոնյան Հր., Թուրք ազգային բուրժուազիայի գաղափարաբանությունը և քաղաքականությունը, Երևան	1986
29.	Միմոնյան Հր., Թուրք-հայկական հարաբերությունների պատմությունից, Երևան	1991
30.	Ստեփանյան Ս., Հայ առևտրական բուրժուազիան Իրանի տնտեսական կյանքում 19-րդ դարի վերջ-20-րդ դարի սկիզբ, Երևան	1992
31.	Փահլավի Մոհամմադ Ռեզա, Սպիտակ հեղափոխություն, Թեհրան	1971
32.	Քիլիմջյան Գ., Թուրք-իրանական հարաբերությունները 1908-1914թթ., Երևան	1988
33.	Բաղդասարյան Ս., Թուրքիայի քաղաքական համակարգը (1920-1930-ական թթ.), Երևան	2001
34.	Հովհաննիսյան Ա., Քեմալ Աթաթուրքը և հայերի ունեզրկման գործընթացը, թուրքական փաստաթղթերի և հրապարակումների լուսաբանմամբ, ՎԵՄ համահայկական հանդես, 1 (33)	

35.	Մելքոնյան Ռ., Էթնիկ գորակոչ Թուրքիայի Հանրապետությունում 1941-1942թթ., , Լրաբեր Հասարակական Գիտությունների, Երևան,	2012
36.	Մելքոնյան Ք., ԽՍՀՄ-Թուրքիա հարաբերությունները, Հայկական հարցը, սևծովյան նեղուցների խնդիրը և դաշնակից պետությունները 1945-1947թթ., Երևան	2013
37.	Դումանյան Ա., Ազգայնական շարժում կուսակցության (Գորշ գայլեր) գործունեության հիմնական փուլերը Թուրքիայում 1960-1970-ական թթ., Թուրքագիտական և օսմանագիտական հետազոտություններ, հ. 4, Երևան	2006
38. .	Արշակյան Գ., Թուրքիայի քաղաքականությունը Հարավային Կովկասում (1991-2001թթ.), Երևան	2009
39.	Մինասյան Ն., Թուրքիայի քաղաքականությունը Կենտրոնական Ասիայում (1991-2007թթ.), Երևան	2013
40.	Տեր Մաթևոսյան Վ., Իսլամը Թուրքիայի հասարակական-քաղաքական կյանքում (1970-2001թթ.), Երևան	2008
41.	Асадулаев К., Свержение династии Каджаров в Иране 1920-1925гг., Душанбе	1966
42.	Алибейли Г., Иран и сопредельные страны Востока 1946-1978, М.	1989
43.	Агаев С., Иранская революция, США и международная безопасность, М.	1986
44.	Агаев С., Иран в период политического кризиса 1920-1925гг., М.	1970
45.	Агаев С., Иран: внешняя политика и проблемы независимости. 1925-1941гг., М.	1971
46.	Агаев С. Л. "Иран в прошлом и Настоящем" М.	1981
47.	Арутюнян Г. В. Иранская революция 1905-1911 гг. и Большевики Закавказья Ер.	1956
48.	Алиев Г. З., Турция в период правления младотурок (1908-1918 гг.), Москва	1972
49.	Всемирная история, т. 7, под. ред. А. Губера, М. Гефтера, А. Ерусалимского, Л. Иванова, Москва	1960
50.	Дулина Н. Л. "Османская империя в международных отношениях (30-40-е годы XIX вв) М.	1980
51.	Иранская революция 1978-1979:причины и уроки, М.	1989
52.	Иванов М., Новейшая история Ирана, М.	1965
53.	Иран история " культура в средние века и в новое время, М.	1980
54.	Кулагина Л. М. и Экспансия английского империализма в иране в конце XIX начале XX в., М,	1981
55.	Луцкий В., Новая история арабских стран, М.	1976
56.	Милов П., Иран во время и после Второй мировой войны. М.	1949
57.	Мирошников Л., Английская экспансия в Иране 1914-1920, М.	1961

58.	Ниязатов Ш., Ирано-иракский конфликт, М.	1989
59.	Меликов О., Установление диктатуры Реза-шаха в Иране, М.	1961
60.	Абдуразаков С., Происки английского и американского империализма в Иране 1941-1947.	
61.	Сафрастян Р. А., Доктрина османизма в политической жизни Османской империи (50-70 гг. в.), Ереван	1985
62.	Новая история стран Азии и Африки XVI-XIX века, часть 1, Москва	2004
63.	Новейшая история стран Азии и Африки XX век, часть 2, 1945-2000, Москва	2004
64.	Родригес А., История стран Азии и Африки в новейшее время,	
65.	Новичев К. Д., История Турции новое время, часть третья. (1853-1875), Ленинград	1978
66.	Петросян Ю. А., Османская империя, Москва	2003
67.	Петросян Ю. А., Младотурецкое движение (вторая половина XIX века -начало XX в.), Москва	1971
68.	Попов М., Американский империализм в Иране в годы второй мировой войны., М.	1956
69.	Фадеева И. Е., Мидхат-Паша. Жизнь и деятельность, М.	
70.	История дипломатии, т. 2. , М.	
71.	Киреев., История Турции, 20 век, Москва	2007
72.	Данилов В., Политическая борьба в Турции 50-е- начало 80-х годов, 20 век, Москва	1985
73.	Еремеев Д., Турция в годы Второй мировой и “холодной войн” 1939-1990, Москва	2005
74.	Вдовиченко Д., Борьба политических партии в Турции 1944-1965гг., Москва	1967
75.	Кондакчян Р., Турция. Внутренняя политика и ислам, Ереван	1983
76.	Демоян Г., Внешняя политика Турции и Карабахский конфликт; историко-сравнительный анализ, Ереван	2013
Համացանցային տեղեկատվական պաշարներ (ՀՏՊ)/ Էլեկտրոնային աղբյուրներ (ԷԱ)		
1.		
2.		

1. Դասընթացի ուսումնամեթոդական քարտ

1.1. Դասախոսությունների ուսումնամեթոդական քարտ

h/h	Թեմա	Ուսումնասիրվող հարցեր	Ժամաքանակ	Գրականություն
-----	------	-----------------------	-----------	---------------

<p>1.</p>	<p>Իրանը 17-րդ դարից մինչև 19-րդ դարի վերջերը:</p>	<p>Իրանի սոցիալ-տնտեսական կարգը XVII դ. երկրորդ կեսին: Պետական կառավարման համակարգը, հողային սեփականության ձևերը: Արհեստների վիճակը, արտաքին առևտրական կապերը: Քաղաքական կացությունը 17-րդ դարի II կեսին և 18-րդ դարի սկզբին: Աֆղանների զինված ներխուժումը Իրան՝ Սպահանի գրավումը: Թուրքական արշավանքը Անդրկովկաս: Պետրոս 1-ի պարսկական արշավանքը, ընթացքը: Աֆղանների վտարումը Իրանից, շահական գահի գրավումը Նադիր խանի կողմից: Նադիրի պետության քայքայումը, ֆեոդալական երկպառակությունները Իրանում 18-րդ դարի երկրորդ կեսին: Աղա Մուհամմեդ խանի արշավանքը Անդրկովկաս: Քաջարական դինաստիայի հիմնադրումը: Գաղութային շահագործման նոր ձևերը Իրանում: Իրանի տնտեսության հիմնական դիրքերի գրավումը իմպերիալիստական պետությունների կողմից: Անգլիայի և Ռուսաստանի մրցակցությունը Իրանում 19-րդ դարի վերջին: Իրանի բաժանումը ազդեցության ոլորտների: Հասարակական շարժումները 19-րդ դարի վերջին: Ազգայնական գաղափարների տարածումը: Պանիսլամիզմի քարոզչությունը, հոգևորականության ազդեցության ուժեղացումը: Գաղտնի կազմակերպությունների ստեղծումը: Հակաիմպերիալիստական և ժողովրդական շարժման բռնկումները :</p>	<p>1</p>	<p>Ասիայի և Աֆրիկայի երկրների նոր պատմություն, ուսում, ձեռնարկ (Ացամբայի Ֆ., Գոբերի Ա., Միմոնովսկայայի խմբագրությամբ), Երևան , 1978, Բայբուրդյան Վ., «Իրանի պատմությունե, Երևան, 2003թ., Եզանյան Հ., Ագրարային հարաբերությունները Իրանում 19-րդ դարի առաջին կեսին, Երևան, 1963, Եզանյան Հ., Իրանական պատմագրությունը Իրանում իմպերիալիստական տերությունների գաղութատիրական քաղաքականության մասին, Երևան, 1980, Եզանյան Հ., Հասարակական-քաղաքական հոսանքները Իրանում 19-րդ դարի վերջին 20-րդ դարի սկզբին, Երևան, 1966, Ստեփանյան Ս., Հայ առևտրական բուրժուազիան Իրանի տնտեսական կյանքում 19-րդ դարի վերջ-20-րդ դարի սկիզբ, Երևան, 1992, Агаев С. Л. "Иран в прошлом и Настоящем" М.1981, , Новая история стран Азии и Африки XVI-XIX века, часть 1, Москва, 2004,</p>
-----------	---	---	----------	--

2.	Իրանը 1918-1945թթ.	<p>Ներկայացնել անիրավահավասար պայմանագրերի չեղյալ հայտարարելը և ռուսական զորքերի դուրս բերումը Իրանից: Անգլիական ինտերվենցիան Իրան: 1919թ. անգլո-իրանական համաձայնագիրը: 1921թ. պետական հեղաշրջումը: Կաջարների տապալումը: Խորհրդա-իրանական հարաբերությունները 1918-1924թթ.: 1921թ. փետրվարի 26-ի Մոսկվայի խորհրդա-իրանական պայմանագիրը: Ռեզա շահի արևմտականացմանն ուղղված բարեփոխումները: Հոգևորականության ավանդական ազդեցության թուլացման, բնակչության անգրագիտության և կանանց կախյալ վիճակի վերացմանն ուղղված ձեռնարկները: Կանանց համար դպրոցների բացումը, չադրայի վերացումը, քաղաքացիական իրավունքների շնորհումը :1932թ. նոյեմբերի 27-ի իրանական կառավարության որոշումը Անգլիային տրված կոնցեսիան չեղյալ հայտարարելու մասին :Որոշման արձագանքը Անգլիայում: Հարցի տեղափոխումը Ազգերի լիգա: Անգլո-իրանական նոր պայմանագրի ստորագրումը: Անգլո-իրանական նավթային կոնֆլիկտը: Իրանի արտաքին քաղաքականությունը 2-րդ համաշխարհային պատերազմի նախօրեին: Գերմանական ազդեցության ուժեղացումը Իրանում 1930-ական թթ.: Իրանը հակախորհրդային պլանցոստի դարձնելու Ֆաշիստական Գերմանիայի մտադրությունները: Խորհրդային զորքերի մուտքը՝ Իրանի հյուսիսային, անգլիականը հարավային շրջաններ: Ռեզա-շահի հրաժարումը գահից:ԽՍՀՄ-ի, Մեծ Բրիտանիայի և Իրանի միջև դաշինքի մասին պայմանագրի ստորագրումը :</p>	1	<p>Ասիայի և Աֆրիկայի երկրների նորագույն պատմություն (Յուրևի Մ. խմբագրությամբ), Երևան ,1982, Բայրուրդյան Վ., «Իրանի պատմությունե, Երևան, 2003թ., Асадулаев К., Сверхение династии Каджаров в Иране 1920-1925гг., Душанбе, 1966, Агаев С., Иран в период политического кризиса 1920-1925гг., М. 1970, Иванов М., Новейшая история Ирана, М. 1965, Мирошников Л., Английская экспансия в Иране 1914-1920, М.1961,</p>
----	---------------------------	---	---	--

3.	Իրանը 1945 թ. մինչև մեր օրերը	<p>Իրանը երկրորդ աշխարհամարտից հետո: Անջատողական շարժումները Իրանական Ադրբեջանում և Քրդստանում: Պայքար նավթի արդյունաբերության ազգայնացման համար: Ազգային ճակատը պայքարի ղեկավար : 1953 թ. օգոստոսի 19-ի պետական հեղաշրջումը: Իրանի ու Միջազգային նավթային կոնսորցիումի միջև ստորագրված համաձայնագիրը : 1959թ. իրանա-ամերիկյան ռազմական համաձայնագիրը : ԱՄՆ-ի ռազմա-տնտեսական օգնությունը Իրանին : «Սպիտակ հեղափոխությունը և Իրանում: Բարեփոխումների ընթացքը, արդյունքները : Իրանի 1979թ. իսլամական հեղափոխությունը և նրա շարժիչ ուժերը: Շիա հոգևորականության դերը հեղափոխության նախապատրաստման ու իրականացման գործում Այաթոլլա Խոմեյնի : Իրանի իսլամական հանրապետության հռչակումը: Նոր սահմանադրության ընդունումը: Իրանա-ամերիկյան հարաբերությունների սրումը, Իրան-Իրաքյան պատերազմը: Իրանի իսլամական հանրապետության ներքին և արտաքին քաղաքականությունը: Հայ-իրանական հարաբերությունները :</p>	2	<p>Ասիայի և Աֆրիկայի երկրների նորագույն պատմություն (Յուրևի Մ. խմբագրությամբ), Եր., 1982թ. Բայբուրդյան Վ., «Իրանի պատմությունը, Երևան, 2003թ. Եզանյան Հ., Հոգևորականության դերը Իրանի հասարակական քաղաքական կյանքում 1953-1978թթ., Փահլավի Մոհամմադ Ռեզա, Սպիտակ հեղափոխություն, Թեհրան, 1971, Иванов М., Новейшая история Ирана, М., 1965. Милов П., Иран во время и после Второй мировой войны. М. 1949. Новейшая история стран Азии и Африки XX век, часть 2, 1945-2000, Москва 2004 Родригес А., История стран Азии и Африки в новейшее время, Алибейли Г., Иран и сопредельные страны Востока 1946-1978, М. 1989, , Иранская революция 1978-1979: причины и уроки, М. 1989, Агаев С., Иранская революция, США и международная безопасность, М. 1986 Иранская революция 1978-1979: причины и уроки, М. 1989, Ниязматов Ш., Ирано-иракский конфликт, М. 1989</p>
4.	Օսմանյան կայսրությունը XVII-XVIII դարերում:	<p>Թուրքիան 17-րդ դարի սկզբին: Միփահիական համակարգը որպես սուլթանների բռնապետական իշխանության ամուր հիմք: Թուրքերի տարածական զավթումների դադարեցումը Եվրոպայում: Քյոփրյուլյուի բարեփոխումները: Մեհմեդ-փաշա Քյոփրյուլյու: Ենիչերիական բանակի մեծացումը : Թուրքերի պարտությունը Վիեննայի մոտ, Կարլովիցի հաշտության պայմանագիրը: Անցումը զգուշավոր արտաքին քաղաքականության կուրսին: Թուրքիայի պատերազմները</p>	1	<p>Ասիայի և Աֆրիկայի երկրների նոր պատմություն, ուսում, ձեռնարկ (Ացամբայի Ֆ., Գոբերի Ա., Միմոնովսկայայի խմբագրությամբ), Եր., 1978թ. Բայբուրդյան Վ., Օսմանյան կայսրության պատմություն, Երևան, 2011, Հասարթյան Մ., Օրենշկովա Ս., Պետրոսյան Յու., Թուրքիայի պատմության ուրվագծեր, Երևան, 1986 թ., Петросян Ю. А., Османская империя,</p>

		<p>Ռուսաստանի, Վենետիկի, Ավստրիայի դեմ: Կովկասյան տիրույթների սահմանազատման վերաբերյալ ռուս-թուրքական պայմանագրի ստորագրումը: Կապիտուլյացիաները՝ որպես միջազգային անիրավահավասար պարտավորություններ: Քյուչուկ-Կայնարջիի և Յասիի պայմանագրերը; «Արևելյան հարցի» առաջացումը: Բարեփոխումների առաջին նախագծերի երևան գալը, դրանց ուղղությամբ կատարված քայլերը, արդյունքները: Թուրքիայի արտաքին քաղաքականությունը XVII դարի սկզբին:</p>		<p>Москва, 2003. Новая история стран Азии и Африки XVI-XIX века, часть 1, Москва, 2004</p>
5.	<p>Օսմանյան կայսրությունը 19-րդ դարի վերջին 20-րդ դարի սկզբներին : Թուրքիան երիտթուրքերի կառավարման օրոք</p>	<p>Թուրքիայի տնտեսական դրությունը 19-րդ դարի երկրորդ կեսին : Նոր օսմանների գործունեությունը, Միդիատ - փաշա : 1875թ. Բոսնիական ճգնաժամը: Աբդուլ Համիդի գահ բարձրանալը : 1876թ. սահմանադրությունը: Պառլամենտի արձակումը, սահմանադրության վերացումը : Աբդուլ Համիդ 2-ի բռնապետական ռեժիմը: Պանիսլամիզմի և պանօսմանիզմի դոկտրինաները : Հպատակ ժողովուրդների ազգային-ազատագրական պայքարը, դրանց արդյունքները :</p> <p>Զորքերի ելույթը և սահմանադրության վերականգնումը Թուրքիայում: 1909թ. պետական հեղաշրջման ձախողումը: Արաբական ազգային-ազատագրական շարժման վերելքը: Թուրքիայի կախվածության ուժեղացումը Գերմանիայից: Ցեղասպանության քաղաքականությունը ազգային փոքրամասնությունների նկատմամբ: Թուրքիայի մասնակցությունը առաջին համաշխարհային պատերազմին: Թուրքական բանակի պարտությունը և քայքայումը:</p>	1	<p>Ասիայի և Աֆրիկայի երկրների նոր պատմություն, ուսում, ձեռնարկ (Ացամբայի Ֆ., Գոբերի Ա., Սիմոնովսկայայի խմբագրությամբ), Եր., 1978թ. Բայբուրդյան Վ., Օսմանյան կայսրության պատմություն, Երևան, 2011, Հասարակության Մ., Օրեշկովա Ս., Պետրոսյան Յու., Թուրքիայի պատմության ուրվագծեր, Երևան, 1986 թ., Սաֆրաստյան Ռ., Օսմանյան կայսրության, ցեղասպանության ծրագրի ծագումնաբանությունը (1876-1920), Երևան, 2009, Սիմոնյան Հր., Թուրք ազգային բուրժուազիայի գաղափարաբանությունը և քաղաքականությունը, Երևան, 1986, Сафрастьян Р. А., Доктрина османизма в политической жизни Османской империи (50-70 гг. в.), Ереван, 1985, Петросян Ю. А., Османская империя, Москва, 2003. Фадеева И. Е., Мидхат-Паша. Жизнь и деятельность, Москва, 1977.</p> <p>Հարությունյան Ա., Առաջին համաշխարհային պատերազմի ռազմադիվանագիտական պատմությունից,</p>

		<p>Մուդրոսի զինադադարը: Երիտթուրքերի քաղաքականության ճախողումը:</p>		<p>Երևան, 1983 :Համբարյան Ա., Երիտթուրքերի ազգային ու հողային քաղաքականությունը և ազատագրական շարժումներն Արևմտյան Հայաստանում, Երևան, 1979: Մարգարյան Ե., Թուրքիան և նրա նվաճողական քաղաքականությունը Անդրկովկասում 1914-1918, Երևան, 1964:Միմոնյան Հր., Թուրք ազգային բուրժուազիայի գաղափարաբանությունը և քաղաքականությունը, Երևան, 1986 թ.:Միմոնյան Հր., Թուրք-հայկական հարաբերությունների պատմությունից, Երևան, 1991 թ.:Քիլիմջյան Գ., Թուրք-իրանական հարաբերությունները 1908-1914թթ., Երևան, 1988, Ինճիկյան Հ., Օսմանյան կայսրության անկումը, Երևան, 1984Алиев Г. З., Турция в период правления младотурок (1908-1918 гг.), Москва, 1972 г.: Петросян Ю. А., Младотурецкое движение (вторая половина XIX века -начало XX в.), Москва, 1971.</p>
6.	<p>Թուրքիան 1918-1923թթ.</p>	<p>Օսմանյան կայսրության պարտությունը առաջին համաշխարհային պատերազմում, Մուդրոսի զինադադարը : Թուրքիայի տարածքի մի մասի գրավումը Անտանտի զորքերի կողմից: Թուրք ազգայնականների կազմակերպությունը «իրավունքների պաշտպանության ընկերությունները»: Մուստաֆա Քեմալ : Դեպուտատների պալատի ընտրությունները : Ազգային ուխտի ընդունումը :Դեպուտատների պալատի ցրումը, ԹԱՄԾ-ի հրավիրումը :Թուրքական կառավարության ստեղծումը Մուստաֆա Քեմալ փաշայի գլխավորությամբ: Խորհրդա-քեմալական հարաբերությունների ձևավորումը: 1921թ. Մոսկվայի խորհրդա-թուրքական պայմանագիրը : Անկարայի 1921թ. թուրք-ֆրանսիական պայմանագիրը, կիլիկահայերի ճակատագիրը :Մուլթանության վերացումը, Լոզանի պայմանագիրը : Հանրապետության հռչակումը: Քեմալական շարժման արդյունքները</p>	1	<p>Թուրքիայի հանրապետության պատմություն, Երևան , 2001, Ասիայի և Աֆրիկայի երկրների նորագույն պատմություն, ուսում, ձեռնարկ (Յուրևի խմբագրությամբ), Եր., 1982թ. Հասարայան Մ., Օրեշկովա Մ., Պետրոսյան Յու., Թուրքիայի պատմության ուրվագծեր, Երևան, 1986 թ., Գալստյան Հ., Հանրապետական Թուրքիայի կառավարության քաղաքականությունը արևելյան վիլայեթներում 1920-1960-ական թթ. , Երևան, 2011 Սահակյան Ռ., Թուրք-ֆրանսիական հարաբերությունները և Կիլիկիան 1919-1921թթ., Երևան, 1969, Բաղդասարյան Ս., Թուրքիայի քաղաքական համակարգը (1920-1930-ական թթ.), Երևան, 2001,</p>

7.	<p>Թուրքիան 1945թ. մինչև մեն օրերը</p>	<p>Ներկայացնել Թուրքիան երկրորդ համաշխարհային պատերազմից հետո :Ներքադաքական իրավիճակի սրումը Թուրքիայում Դեմոկրատական կուսակցության կառավարման շրջանում (1950-1960 թթ.): «Տրումենի դոկտրինայի» և «Մարշալի պլանի» տարածումը Թուրքիայի վրա: Թուրքիայի անդամագրումը ՆԱՏՕ-ին: Տեսական քաղաքական ճգնաժամը: Զինվորականության իշխանության գլուխ անցնելը: Թուրքիայի երկրորդ հանրապետությունը: Քաղաքական լիբերալիզացիայի ժամանակը (1960-1980 թթ.): Թուրքիայի երկրորդ հանրապետությունը: Տնտեսական լիբերալացման կուրսի ընդունումը: Ն. Էրբականի պրոխլամական կառավարությունը: Թուրքիայի հասարակական-քաղաքական ու սոցիալ-տնտեսական դրությունը XX դարի վերջին: Իսլամական գործունը թուրքական հասարակության զարգացման գործում (արդի դարաշրջան): Ժամանակակից Թուրքիայի միջազգային հարաբերությունները:</p>	1	<p>Թուրքիայի հանրապետության պատմություն, Երևան , 2001, Ասիայի և Աֆրիկայի երկրների նորագույն պատմություն, ուսում, ձեռնարկ (Յուրևի խմբագրությամբ), Եր., 1982թ. Հասարայան Մ., Օրեշկովա Ս., Պետրոսյան Յու., Թուրքիայի պատմության ուրվագծեր, Երևան, 1986 թ., Գալստյան Հ., Հանրապետական Թուրքիայի կառավարության քաղաքականությունը արևելյան վիլայեթներում 1920-1960-ական թթ. , Երևան, 2011 , Մելքոնյան Բ., ԽՍՀՄ-Թուրքիա հարաբերությունները, Հայկական հարցը, սևծովյան նեղուցների խնդիրը և դաշնակից պետությունները 1945-1947թթ., Երևան , 2013, Դումանյան Ա., Ազգայնական շարժում կուսակցության (Գորշ գայլեր) գործունեության հիմնական փուլերը Թուրքիայում 1960-1970-ական թթ., Թուրքագիտական և օսմանագիտական հետազոտություններ, հ. 4, Երևան, 2006, Արշակյան Գ., Թուրքիայի քաղաքականությունը Հարավային Կովկասում (1991-2001թթ.), Երևան, 2009, Մինասյան Ն., Թուրքիայի քաղաքականությունը Կենտրոնական Ասիայում (1991-2007թթ.), Երևան, 2013, Տեր Մաթևոսյան Վ., Իսլամը Թուրքիայի հասարակական-քաղաքական կյանքում (1970-2001թթ.), Երևան, 2008, Киреев., История Турции, 20 век, Москва , 2007, Данилов В., Политическая борьба в Турции 50-е- начало 80-х годов, 20 век, Москва, 1985, Еремеев Д., Турция в годы Второй мировой и “холодной войн” 1939-1990, Москва, 2005, Вдовиченко Д., Борьба политических партии в Турции 1944-1965гг., Москва Вдовиченко Д., Борьба политических партии в Турции 1944-1965гг., Москва, 1967, Кондакян Р., Турция. Внутренняя политика и ислам, Ереван, 1983, Демоян Г., Внешняя политика Турции и Карабахский конфликт; историко-сравнительный анализ, Ереван, 2013</p>
----	---	---	---	--

10.1. Գործնական աշխատանքների /սեմինար պարապմունքների ուսումնամեթոդական քարտ

10.2. Գործնական աշխատանքների /սեմինար պարապմունքների ուսումնամեթոդական քարտ

h/h	Թեմա	Ուսումնասիրվող հարցեր	Ժամաքանակ	Ստուգման ձևը	Գրականություն
1.	<p>Իրանը 19-րդ դարի վերջին և 20-րդ դարի սկզբին :</p> <p>Իրանական հեղափոխությունը 1905-1911թթ.:</p> <p>Իրանը առաջին համաշխարհային պատերազմի նախօրյակին և տարիներին</p>	<p>Ազգայնական գաղափարների տարածումը :Պանիսլամիզմի քարոզչությունը, հոգևորականության ազդեցության ուժեղացումը: Գաղտնի կազմակերպությունների ստեղծումը: Հակաինգլիզիստական և ժողովրդական շարժման բռնկումները :</p> <p>Իրանական հեղափոխության սկիզբը և հիմնական փուլերը: Մեջլիսի հրավիրումը, սահմանադրության ընդունումը և նրա բնույթը: Ինգլիզիստական տերությունների քաղաքականությունը: 1907թ. անգլո-ռուսական համաձայնագիրը: 1908թ. հակահեղափոխական հեղաշրջումը Թեհրանում: 1908-1909թթ. Թավրիզի ապստամբությունը: Մուհամեդ-Ալի շահի տապալումը: Երկրորդ մեջլիսը, լիբերալների քաղաքականությունը: Անգլիայի և Ռուսաստանի ինտերվենցիան: Թուրքական զորքերի ներխուժումը: Հեղափոխության պարտությունը և դրա հիմնական պատճառները:Իրանը առաջին համաշխարհային պատերազմի տարիներին :</p>	1	բանավոր	<p>Ասիայի և Աֆրիկայի երկրների նոր պատմություն, ուսում, ձեռնարկ (Ացամբայի Ֆ., Գոբերի Ա., Միմոնովսկայայի խմբագրությամբ), Եր., 1978թ.</p> <p>Բայբուրյան Վ., «Իրանի պատմությունը, Երևան, 2003թ. Բայբուրյան Վ., Թուրք-իրանական հարաբերությունները 1900-1914թթ., Երևան, 1974: Իրանը առաջին համաշխարհային պատերազմի նախօրյակին և պատերազմի տարիներին ,Երևան, 1984: Հարությունյան Ա., Առաջին համաշխարհային պատերազմի ռազմադիվանագիտական պատմությունից, Երևան, 1983 : Ստեփանյան Ս., Հայ առևտրական բուրժուազիան Իրանի տնտեսական կյանքում 19-րդ դարի վերջ-20-րդ դարի սկիզբ, Երևան 1992: Քիլիմջյան Գ., Թուրք-իրանական հարաբերությունները 1908-1914թթ., Երևան, 1988:Абдуразаков С., Происки английского и американского империализма в Иране 1941-1947. Агаев С. Л. "Иран в прошлом и Настоящем" М., 1981Арутюнян Г. В. Иранская революция 1905-1911 гг. и Большевики Закавказья Ер. 1956.История дипломатии, т. 2..Кулагина Л. М. и Экспансия английского империализма в иране в конце XIX начале XX в., М, 1981Мирошников Л., Английская экспансия в Иране 1914-1920, М., 1961.Попов М., Американский империализм в Иране в годы второй мировой войны., М., 1956.</p>

2.	Իրանի իսլամական հեղափոխությունը	Իրանի 1979թ. իսլամական հեղափոխությունը և նրա շարժիչ ուժերը: Շիա հոգևորականության դերը հեղափոխության նախապատրաստման ու իրականացման գործում՝ Այաթոլլա Խոմեյնի: Իրանի իսլամական հանրապետության հռչակումը: Նոր սահմանադրության ընդունումը: Իրանա-ամերիկյան հարաբերությունների սրումը, Իրան-Իրաքյան պատերազմը: Իրանի իսլամական հանրապետության ներքին և արտաքին քաղաքականությունը: Հայ-իրանական հարաբերությունները:	1		Ասիայի և Աֆրիկայի երկրների նորագույն պատմություն (Յուրևի Մ. խմբագրությամբ), Եր., 1982թ. Բայբուրդյան Վ., «Իրանի պատմություն, Երևան, 2003թ. Բականդարյան Բ., Իրանին պարտադրված ութամյա պատերազմը, Թեհրան, 2006, Կարապետյան Ռ., «Արաբական երկրների նոր և նորագույն պատմություն, Երևան, 2003, Новейшая история стран Азии и Африки XX век, часть 2, 1945-2000, Москва 2004Родригес А., История стран Азии и Африки в новейшее время, Иранская революция 1978-1979:причины и уроки, М. 1989, Агаев С., Иранская революция, США и международная безопасность, М.1986 Иранская революция 1978-1979:причины и уроки, М.1989, Ниязматов Ш., Ирано-иракский конфликт, М.1989
3.	Նոր օսմանների շարժումը : 1876թ. սահմանադրությունը	Թուրքիայի տնտեսական դրությունը 19-րդ դարի երկրորդ կեսին :Նոր օսմանների գործունեությունը, Միդհատ - փաշա : 1875թ. Բոսնիական ճգնաժամը: Արդուլ Համիդի գահ բարձրանալը :1876թ. սահմանադրությունը:Պառլամենտի արձակումը, սահմանադրության վերացումը : Արդուլ Համիդ 2-ի բռնապետական ռեժիմը: Պանիսլամիզմի և պանօսմանիզմի դոկտրինաները : Հպատակ ժողովուրդների ազգային-ազատագրական պայքարը, դրանց արդյունքները :	1	բանավոր	Ասիայի և Աֆրիկայի երկրների նոր պատմություն, ուսում, ձեռնարկ (Ացամբայի Ֆ., Գոբերի Ա., Մինոնովսկայայի խմբագրությամբ), Եր., 1978թ. Բայբուրդյան Վ., Օսմանյան կայսրության պատմություն, Երևան, 2011 , Հասրաթյան Մ., Օրեշկովա Ս., Պետրոսյան Յու., Թուրքիայի պատմության ուրվագծեր, Երևան, 1986 թ., Петросян Ю. А., Османская империя, Москва, 2003. Фадеева И. Е., Мидхат-Паша. Жизнь и деятельность, Москва, 1977.
4.	Ազգային խնդիրը Թուրքիայում 1923-ից մեր օրերը	Հանրապետական Թուրքիայի ազգային քաղաքականությունը 1923-1938թթ., ազգային-կրոնական փոքրամասնությունների նկատմամբ քաղաքականությունը 1939-1960թթ., Թուրքիայի քաղաքականությունը ազգային փոքրամասնությունների նկատմամբ 1960-1980թթ., քրդական հիմնահարցը, զարգացումները քրդական	2		Թուրքիայի հանրապետության պատմություն, Երևան , 2001, Ասիայի և Աֆրիկայի երկրների նորագույն պատմություն, ուսում, ձեռնարկ (Յուրևի խմբագրությամբ), Եր., 1982թ. Հասրաթյան Մ., Օրեշկովա Ս., Պետրոսյան Յու., Թուրքիայի պատմության ուրվագծեր, Երևան, 1986 թ., Գալստյան Հ., Հանրապետական Թուրքիայի կառավարության քաղաքականությունը արևելյան վիլայեթներում 1920-

		հարցի շուրջ 1996-2022թթ.,			1960-ական թթ. , Երևան, 2011 , Մեյքոնյան Ք., ԽՍՀՄ-Թուրքիա հարաբերությունները, Հայկական հարցը, սևծովյան նեղուցների խնդիրը և դաշնակից պետությունները 1945-1947թթ., Երևան , 2013, Դումանյան Ա., Ազգայնական շարժում կուսակցության (Գորշ գայլեր) գործունեության հիմնական փուլերը Թուրքիայում 1960-1970-ական թթ., Թուրքագիտական և օսմանագիտական հետազոտություններ, հ. 4, Երևան, 2006, Кондакчян Р., Турция. Внутренняя политика и ислам, Ереван, 1983,
--	--	---------------------------	--	--	---

Ինքնուրույն աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ

h/h	Ինքնուրույն աշխատանքի թեմաները	Ուսումնասիրվող հարցեր	Աշխատանքի տեսակը	Ներկայացման ժամկետները	Ստուգման ձևը	Գրականություն
1.	«Արևելյան հարցի» առաջացումը:	Օսմանյան կայսրության ռազմական ուժի թուլացումը, նվաճողական պատերազմների ավարտը, կապիտուլյացիաները՝ որպես միջազգային անիրավահավասար պարտավորություններ : Քյուչուկ-Կայնարջիի և Յասիի պայմանագրերը ;Օսմանյան կայսրություն մեծ տերությունների ներթափանցման ուժեղացումը «Արևելյան հարցի» առաջացումը :	գրավոր	Կիսամյակի ընթացքում	բանավոր	Ասիայի և Աֆրիկայի երկրների նոր պատմություն, ուսում, ձեռնարկ (Ացամբայի Ֆ., Գոբերի Ա., Սիմոնովսկայայի խմբագրությամբ), Եր., 1978թ.Բայբուրդյան Վ., Օսմանյան կայսրության պատմություն, Երևան, 2011 , Հասրաթյան Մ., Օրեշկովա Ս., Պետրոսյան Յու., Թուրքիայի պատմության ուրվագծեր, Երևան, 1986 թ., Петросян Ю. А., Османская империя, Москва, 2003. Новая история стран Азии и Африки XVI-XIX века, часть 1, Москва , 2004

2.	Ղրիմի պատերազմը, Փարիզի հաշտությունը:	Օսմանյան կայսրություն ներթափանցելու մեծ տերությունների գործողությունները, նրանց միջև հակասությունների սրումը, ռուս-թուրքական պատերազմի պատճառները, սկիզբը, ընթացքը, պատերազմին Անգլիայի, Ֆրանսիայի ու Սարդինական թագավորության միջամտելը, Ռուսաստանի պարտությունը, Փարիզի հաշտության պայմանագիրը	գրավոր	Կիսամյակի ընթացքում	բանավոր	Ասիայի և Աֆրիկայի երկրների նոր պատմություն, ուսում, ձեռնարկ (Ացաբայի Ֆ., Գոբերի Ա., Միմոնովսկայայի խմբագրությամբ), Եր., 1978թ. Բայբուրդյան Վ., Օսմանյան կայսրության պատմություն, Երևան, 2011, Հասարակության Մ., Օրեշկովա Ս., Պետրոսյան Յու., Թուրքիայի պատմության ուրվագծեր, Երևան, 1986 թ., Петросян Ю. А., Османская империя, Москва, 2003. Новая история стран Азии и Африки XVI-XIX века, часть 1, Москва, 2004, Новичев К. Д., История Турции новое время, часть третья. (1853-1875), Ленинград, 1978
3.	Նոր օսմանների ընկերության կազմավորումը	Թուրքիայի տնտեսական դրությունը 19-րդ դարի երկրորդ կեսին : Նոր օսմանների գործունեությունը, Միդհատ - փաշա :	գրավոր	Կիսամյակի ընթացքում	բանավոր	Ասիայի և Աֆրիկայի երկրների նոր պատմություն, ուսում, ձեռնարկ (Ացաբայի Ֆ., Գոբերի Ա., Միմոնովսկայայի խմբագրությամբ), Եր., 1978թ. Բայբուրդյան Վ., Օսմանյան կայսրության պատմություն, Երևան, 2011, Հասարակության Մ., Օրեշկովա Ս., Պետրոսյան Յու., Թուրքիայի պատմության ուրվագծեր, Երևան, 1986 թ., Петросян Ю. А., Османская империя, Москва, 2003. Новая история стран Азии и Африки XVI-XIX века, часть 1, Москва, 2004, Новичев К. Д., История Турции новое время, часть третья. (1853-1875), Ленинград, 1978, Фадеева И. Е., Мидхат-Паша. Жизнь и деятельность,
4.	1876թ. սահմանադրության ընդունումը Թուրքիայում	1875թ. Բոսնիական ճգնաժամը: Աբդուլ Համիդի գահ բարձրանալը :1876թ սահմանադրությունը:	գրավոր	Կիսամյակի ընթացքում	բանավոր	Ասիայի և Աֆրիկայի երկրների նոր պատմություն, ուսում, ձեռնարկ (Ացաբայի Ֆ., Գոբերի Ա., Միմոնովսկայայի խմբագրությամբ), Եր., 1978թ. Բայբուրդյան Վ., Օսմանյան կայսրության պատմություն, Երևան, 2011, Հասարակության Մ., Օրեշկովա Ս., Պետրոսյան Յու., Թուրքիայի պատմության ուրվագծեր, Երևան, 1986 թ., Петросян Ю. А., Османская империя, Москва, 2003. Новая история стран Азии и Африки XVI-XIX века, часть 1, Москва, 2004

5.	Աբդուլ Համիդ II-ի բռնապետական ռեժիմը:	1876թ. սահմանադրությունը:Պատլամենտի արձակումը, սահմանադրության վերացումը: Աբդուլ Համիդ 2-ի բռնապետական ռեժիմը: Օսմանյան կայսրությունում գուլումի ժամանակաշրջանը :	գրավոր	Կիսամյակի ընթացքում	բանավոր	Սահայի և Աֆրիկայի երկրների նոր պատմություն, ուսում, ձեռնարկ (Ացամբայի Ֆ., Գոբերի Ա.,Միմոնովսկայայի խմբագրությամբ), Եր., 1978թ.Բայբուրդյան Վ., Օսմանյան կայսրության պատմություն, Երևան, 2011 , Հասարթայան Մ., Օրեշկովա Ս., Պետրոպյան Յու., Թուրքիայի պատմության ուրվագծեր, Երևան, 1986 թ., Петросян Ю. А., Османская империя, Москва, 2003. Новая история стран Азии и Африки XVI-XIX века, часть 1, Москва , 2004,
6.	Պանօսմանիզմի և պանթուրքիզմի դոկտրինաները :	Հպատակ ժողովուրդների ազգային –ազատագրական շարժումները ճնշելու, նրանց ուշադրությունը ազգային խնդիրներից շեղելու, կայսրությունը պահպանելու նպատակով պանօսմանիզմի և պանթուրքիզմի դոկտրինաների ընդունումը :	գրավոր	Կիսամյակի ընթացքում	բանավոր	Սահայի և Աֆրիկայի երկրների նոր պատմություն, ուսում, ձեռնարկ (Ացամբայի Ֆ., Գոբերի Ա.,Միմոնովսկայայի խմբագրությամբ), Եր., 1978թ.Բայբուրդյան Վ., Օսմանյան կայսրության պատմություն, Երևան, 2011 , Հասարթայան Մ., Օրեշկովա Ս., Պետրոպյան Յու., Թուրքիայի պատմության ուրվագծեր, Երևան, 1986 թ., Петросян Ю. А., Османская империя, Москва, 2003. Новая история стран Азии и Африки XVI-XIX века, часть 1, Москва , 2004, Сафрастян Р. А., Доктрина османизма в политической жизни Османской империи (50-70 гг. в.), Ереван , 1986,
7.	Միություն և Առաջադիմություն կուսակցության առաջացումը	Միություն և Առաջադիմություն կուսակցության առաջացումը, հիմնադիրները, կուսակցության ծրագիրը, նպատակները	գրավոր	Կիսամյակի ընթացքում	բանավոր	Սահայի և Աֆրիկայի երկրների նոր պատմություն, ուսում, ձեռնարկ (Ացամբայի Ֆ., Գոբերի Ա.,Միմոնովսկայայի խմբագրությամբ), Եր., 1978թ.Բայբուրդյան Վ., Օսմանյան կայսրության պատմություն, Երևան, 2011 , Հասարթայան Մ., Օրեշկովա Ս., Պետրոպյան Յու., Թուրքիայի պատմության ուրվագծեր, Երևան, 1986 թ., Петросян Ю. А., Османская империя, Москва, 2003. Новая история стран Азии и Африки XVI-XIX века, часть 1, Москва , 2004

8.	1909թ. պետական հեղաշրջման ձախողումը Թուրքիայում	Զորքերի ելույթը և սահմանադրության վերականգնումը Թուրքիայում: Աբդուլ Համիդի 1909թ. պետական հեղաշրջման փորձը, հեղաշրջման ձախողումը: Աբդուլ Համիդի գահազրկումը ;	գրավոր	Կիսամյակի ընթացքում	բանավոր	Ասիայի և Աֆրիկայի երկրների նոր պատմություն, ուսում, ձեռնարկ (Ացաբայի Ֆ., Գոբերի Ա., Միմոնովսկայայի խմբագրությամբ), Եր., 1978թ. Բայբուրդյան Վ., Օսմանյան կայսրության պատմություն, Երևան, 2011, Հասարակության Օրեշկովա Ս., Պետրոսյան Յու., Թուրքիայի պատմության ուրվագծեր, Երևան, 1986 թ., Петросян Ю. А., Османская империя, Москва, 2003. Новая история стран Азии и Африки XVI-XIX века, часть 1, Москва, 2004
9.	Թուրք ազգայնականների կազմակերպությունը «իրավունքների պաշտպանության ընկերությունները»: Մուստաֆա Քեմալ :	Օսմանյան կայսրության պարտությունը առաջին համաշխարհային պատերազմում, Մուղրոսի զինադադարը : Թուրքիայի տարածքի մի մասի գրավումը Անտանտի զորքերի կողմից: Թուրք ազգայնականների կազմակերպությունը «իրավունքների պաշտպանության ընկերությունները»: Մուստաֆա Քեմալ :	գրավոր	Կիսամյակի ընթացքում	բանավոր	Թուրքիայի հանրապետության պատմություն, Երևան, 2001, Ասիայի և Աֆրիկայի երկրների նորագույն պատմություն, ուսում, ձեռնարկ (Յուրևի խմբագրությամբ), Եր., 1982թ. Հասարակության Օրեշկովա Ս., Պետրոսյան Յու., Թուրքիայի պատմության ուրվագծեր, Երևան, 1986 թ., Գալստյան Հ., Հանրապետական Թուրքիայի կառավարության քաղաքականությունը արևելյան վիլայեթներում 1920-1960-ական թթ. , Երևան, 2011 Սահակյան Ռ., Թուրք-ֆրանսիական հարաբերությունները և Կիլիկիան 1919-1921թթ., Երևան, 1969, Բաղդասարյան Ս., Թուրքիայի քաղաքական համակարգը (1920-1930-ական թթ.), Երևան, 2001,
10.	Անկարայի 1921թ. թուրք-ֆրանսիական պայմանագիրը,	Անկարայի կառավարության հետ պայմանագիր կնքելու ֆրանսիական կողմի քայլերը: Ֆրանկլին Բույոնի բանակցությունները Մուստաֆա Քեմալի հետ: 1921թ. հոկտեմբերի 20-ի Անկարայի պայմանագիրը: Կիլիկիայի հանձնումը Թուրքիային:	գրավոր	Կիսամյակի ընթացքում	բանավոր	Թուրքիայի հանրապետության պատմություն, Երևան, 2001, Ասիայի և Աֆրիկայի երկրների նորագույն պատմություն, ուսում, ձեռնարկ (Յուրևի խմբագրությամբ), Եր., 1982թ. Հասարակության Օրեշկովա Ս., Պետրոսյան Յու., Թուրքիայի պատմության ուրվագծեր, Երևան, 1986 թ., Գալստյան Հ., Հանրապետական Թուրքիայի կառավարության քաղաքականությունը արևելյան վիլայեթներում 1920-1960-ական թթ. , Երևան, 2011 Սահակյան Ռ., Թուրք-ֆրանսիական հարաբերությունները և Կիլիկիան 1919-1921թթ., Երևան, 1969, Բաղդասարյան Ս., Թուրքիայի քաղաքական համակարգը (1920-1930-ական թթ.), Երևան, 2001,

11.	Բարեփոխումն երբ Թուրքիայում 1920-1930-ական թվականներին :	Պետական կարգի, վարչակազմի, իրավունքի, կրթության , կենցաղի բուրժուական վերափոխումները Թուրքիայում 1920-1930-ական թվականներին	գրավոր	Կիսամյակի ընթացքում	բանավոր	Թուրքիայի հանրապետության պատմություն, Երևան , 2001, Ասիայի և Աֆրիկայի երկրների նորագույն պատմություն, ուսում, ձեռնարկ (Յուրևի խմբագրությամբ), Եր., 1982թ. Հասարակության Մ., Օրեշկովա Ս., Պետրոսյան Յու., Թուրքիայի պատմության ուրվագծեր, Երևան, 1986 թ., Գալստյան Հ., Հանրապետական Թուրքիայի կառավարության քաղաքականությունը արևելյան վիլայեթներում 1920-1960-ական թթ. , Երևան, 2011 Սահակյան Ռ., Թուրք-ֆրանսիական հարաբերությունները և Կիլիկիան 1919-1921թթ., Երևան, 1969, Բադրասարյան Ս., Թուրքիայի քաղաքական համակարգը (1920-1930-ական թթ.), Երևան, 2001,
12.	1921թ. խորհրդա-իրանական պայմանագրի ստորագրումը	Խորհրդա-իրանական հարաբերությունները 1918-1924թթ. :1921թ. փետրվարի 26-ի Մոսկվայի խորհրդա-իրանական պայմանագիրը :	գրավոր	Կիսամյակի ընթացքում	բանավոր	Ասիայի և Աֆրիկայի երկրների նորագույն պատմություն (Յուրևի Մ. խմբագրությամբ), Երևան ,1982, Բայբուրդյան Վ., «Իրանի պատմությունե, Երևան, 2003թ., Асадулаев К., Свержение династии Каджаров в Иране 1920-1925гг., Душанбе, 1966, Агаев С., Иран в период политического кризиса 1920-1925гг., М. 1970, Иванов М., Новейшая история Ирана, М. 1965, Мирошников Л., Английская экспансия в Иране 1914-1920, М.1961,
13.	Ղաջարական դինաստիայի տապալումը և Փեհլիների դինաստիայի հաստատումը Իրանում	Ղաջարական դինաստիայի տապալումը և Փեհլիների դինաստիայի հաստատումը Իրանում :Ռեզա շահ Փահլեվի :	գրավոր	Կիսամյակի ընթացքում	բանավոր	Ասիայի և Աֆրիկայի երկրների նորագույն պատմություն (Յուրևի Մ. խմբագրությամբ), Երևան ,1982, Բայբուրդյան Վ., «Իրանի պատմությունե, Երևան, 2003թ., Асадулаев К., Свержение династии Каджаров в Иране 1920-1925гг., Душанбе, 1966, Агаев С., Иран в период политического кризиса 1920-1925гг., М. 1970, Иванов М., Новейшая история Ирана, М. 1965, Мирошников Л., Английская экспансия в Иране 1914-1920, М.1961,

14.	Ռեզա շահի բարեփոխումները	Ռեզա շահի արևմտականացմանն ուղղված բարեփոխումները: Հոգևորականության ավանդական ազդեցության թուլացման, բնակչության անգրագիտության և կանանց կախյալ վիճակի վերացմանն ուղղված ձեռնարկները : Կանանց համար դպրոցների բացումը, չադրայի վերացումը, քաղաքացիական իրավունքների շնորհումը :	գրավոր	Կիսամյակի ընթացքում	բանավոր	Սաիայի և Աֆրիկայի երկրների նորագույն պատմություն (Յուրևի Մ. խմբագրությամբ), Եր., 1982թ.Բայբուրդյան Վ., «Իրանի պատմությունը, Երևան, 2003թ.Ագաև Ս., Իրան: внешняя политика и проблемы независимости. 1925-1941гг., М., 1971.Ագաև Ս. Л. "Иран в прошлом и Настоящем" М., 1981Иванов М., Новейшая история Ирана, М., 1965.История дипломатии, т. 2.Милов П., Меликов О., Установление диктатуры Реза-шаха в Иране, М., 1961.Новейшая история стран Азии и Африки XX век, часть 2, 1945-2000, Москва 2004Родригес А., История стран Азии и Африки в новейшее время,
15.	Իրանա-ամերիկյան հարաբերությունները երկրորդ համաշխարհային պատերազմից հետո	1953 թ. օգոստոսի 19-ի պետական հեղաշրջումը: Իրանի ու Միջազգային նավթային կոնսորցիումի միջ` ստորագրված համաձայնագիրը :1959թ. իրանա-ամերիկյան ռազմական համաձայնագիրը : ԱՄՆ-ի ռազմատնտեսական օգնությունը Իրանին :	գրավոր	Կիսամյակի ընթացքում	բանավոր	Սաիայի և Աֆրիկայի երկրների նորագույն պատմություն (Յուրևի Մ. խմբագրությամբ), Եր., 1982թ.Բայբուրդյան Վ., «Իրանի պատմությունը, Երևան, 2003թ. Иванов М., Новейшая история Ирана, М., 1965. Милов П., Иран во время и после Второй мировой войны. М. 1949. Новейшая история стран Азии и Африки XX век, часть 2, 1945-2000, Москва 2004Родригес А., История стран Азии и Африки в новейшее время, Алибейли Г., Иран и сопредельные страны Востока 1946-1978, М. 1989,
16.	Սպիտակ հեղափոխությունը	Մոհամեդ Ռեզա շահի բարեփոխումները, «Սպիտակ հեղափոխությունը և Իրանում: Բարեփոխումների արդյունքները :	գրավոր	Կիսամյակի ընթացքում	բանավոր	Սաիայի և Աֆրիկայի երկրների նորագույն պատմություն (Յուրևի Մ. խմբագրությամբ), Եր., 1982թ.Բայբուրդյան Վ., «Իրանի պատմությունը, Երևան, 2003թ. Եզանյան Հ., Հոգևորականության դերը Իրանի հասարակական քաղաքական կյանքում 1953-1978թթ., Փահլավի Մոհամմադ Ռեզա, Սպիտակ հեղափոխություն, Թեհրան, 1971, Иванов М., Новейшая история Ирана, М., 1965. Милов П., Иран во время и после Второй мировой войны. М. 1949. Новейшая история стран Азии и Африки XX век, часть 2, 1945-2000, Москва 2004Родригес А., История стран Азии и Африки в новейшее время, Алибейли Г., Иран и сопредельные страны Востока 1946-1978, М. 1989,

11. Դասընթացի նյութատեխնիկական միջոցների ապահովում

Ռեսուրսի անվանումը	Ռեսուրսի անվանումը, քանակը, նկարագրությունը (անհրաժեշտության դեպքում)
Լսարան (հատուկ կահավորմամբ)	Լսարան
Նյութեր լաբորատոր աշխատանքների համար	
Մարքեր, սարքավորումներ	Համակարգիչ, պրոեկտոր
Համակարգչային ծրագրեր	
Այլ	Քարտեզներ

1. Գնահատում

Համալսարանում գործում է բակալավրիատի, մագիստրատուրայի և ասպիրանտուրայի ուսանողների գիտելիքների պարբերական ստուգման և գնահատման բազմագործոնային համակարգ, որի կիրառկման հիմնական նպատակներն են՝

- կազմակերպել ուսումնառության համաչափ աշխատանքային գործընթաց, ապահովել գիտելիքների համակողմանի ստուգում, խթանել ուսանողի ինքնուրույն աշխատանքը,
- իրականացնել ինքնուրույն առաջադրանքների, ընթացիկ ստուգումների (ստուգարքներ և քննություններ), ուսումնական գործընթացի այլ բաղադրիչների հաշվառում հետադարձ կապի արդյունավետ մեխանիզմների ներմուծման միջոցով՝ ի նպաստ ուսումնառության գործընթացի բարելավման:

Համալսարանում գնահատման գործընթացը կանոնակարգվում է համաձայն գործող կարգի:

1.1. Գիտելիքների ստուգման և գնահատման բաղադրիչներն են՝

- գործնական (սեմինար) և լաբորատոր աշխատանքների ընթացքում նրա ակտիվության և հմտությունների հաշվառում և գնահատում ընթացիկ ստուգումների միջոցով՝ առավելագույնը գումարային 40 միավոր,
- ինքնուրույն աշխատանքների (անհատական առաջադրանքներ) հաշվառում և գնահատում առավելագույնը գումարային 20 միավոր,
- դասընթացի ենթաբաժինների և ծրագրով նախատեսված այլ առաջադրանքների կատարման և յուրացման ընթացիկ ստուգում և գնահատում կիսամյակի ընթացքում (ընթացիկ քննություններ կամ ստուգարքներ)՝ առավելագույնը գումարային 40 միավոր,
- ստուգման արդյունքների ամփոփում գնահատման նշված բաղադրիչների արդյունքների հիման վրա և դասընթացի արդյունարար գնահատականի ձևավորում՝ առավելագույնը գումարային 100 միավոր:

1.2. Ուսանողների գիտելիքների ստուգում.

Դասընթացն ամփոփվում է ստուգարքով:

Ստուգարքով ամփոփվող դասընթացն ավարտվում է կիսամյակի ընթացքում ուսումնական նյութի յուրացման աստիճանը որոշող 2 ընթացիկ ստուգումների և մյուս բաղադրիչների գնահատումների արդյունքներով:

1.3. Գնահատման չափանիշները.

1. Սեմինար պարապմունքներ՝ առավելագույնը 40 միավոր:
2. Ընթացիկ ստուգումներ- գումարային առավելագույնը 40 միավոր
3. Ինքնուրույն աշխատանքը՝ առավելագույնը 20 միավոր:

ՀՀ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ, ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ, ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ԵՎ ՍՊՈՐՏԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
«ՎԱՆԱՁՈՐԻ Հ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ» ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

Մասնագիտություն՝
/ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ

011401.00.6 - Մասնագիտական մանկավարժություն

/դասիչ, մասնագիտության լրիվ անվանումը/

Կրթական ծրագիր՝

011401.18.6 - ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ

/դասիչ, կրթական ծրագրի լրիվ անվանումը/

Որակավորման աստիճան՝ Բակալավր

Դասընթացի անվանումը	Պ/բ-043 - Իրանի և Թուրքիայի պատմություն			
Դասընթացին կրեդիտը	3 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	5-րդ տարի, 10-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	12	Դասախոսություն	6
			Սեմինար	6
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	
	Ինքնուրույն	78		
Ընդամենը	90			
Ստուգման ձևը	ստուգարք			
Դասընթացի նպատակը	<p>«Իրանի և Թուրքիայի պատմություն» <i>առարկայի ուսուցումը նպատակ ունի.</i></p> <p>1.Ուսանողներին ծանոթացնել Իրանի և Թուրքիայի նոր և նորագույն պատմության կարևորագույն իրադարձություններին:</p> <p>2.Խորացնել և ընդլայնել ուսանողների ընդհանուր տեսական գիտելիքները Իրանի և Թուրքիայի նոր և նորագույն պատմության վերաբերյալ:</p> <p>3.Ուսանողներին սովորեցնել պատմահամեմատական մեթոդով կապեր ստեղծել հայոց պատմության և համաշխարհային պատմության միջև:</p>			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	<p>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p>Գիտելիք</p> <p>Իրանի և Թուրքիայի նոր և նորագույն պատմության հիմնախնդիրների, տարածաշրջանային զարգացումների, հայ-թուրքական կնճիռի, թուրքերի հայաստացության պատճառների, հայ-իրանական առնչությունների, Հայաստան-Իրան հարաբերությունների ներկայիս մակարդակի իմացություն, այն դերն ու նշանակությանը մբռնում, որ ունեն</p>			

	<p>վերոնշյալ երկրները համաշխարհային քաղաքականության ու պատմության մեջ,</p> <p>տարածաշրջանային զարգացումներում ու միջազգային քաղաքականության մեջ:</p> <p>Հմտություն</p> <ul style="list-style-type: none"> • պատմության բնագավառում մասնագիտական գործունեություն իրականացնելու հմտություններ • պատմական դեպքերի տրամաբանությունը, օրինաչափությունները, իրադարձությունների պատճառահետևանքային կապը հասկանալու ունակություն: • մասնագիտական գիտելիքները գործնականում կիրառելու հմտություններ <p>Կարողունակություն</p> <ul style="list-style-type: none"> • կոնկրետ տեսական գիտելիքների կիրառում պատմական իրողությունները հասկանալու համար • ստացած գիտելիքների միջոցով համաշխարհային նորագույն քաղաքական զարգացումները հասկանալու կարողություն • պատմական անցյալի դեպքերն ու իրադարձությունները վերլուծելու, դրանց միջև ինքնուրույն եզրակացություններ, համեմատություններ, զուգահեռներ անցկացնելու կարողություն:
<p>Դասընթացի բովանդակությունը</p>	<p><u>Թեմա 1.</u> Իրանը 17-18-րդ դարերում</p> <p><u>Թեմա 2.</u> Իրանը 19-րդ դարի վերջին-20-րդ դարի սկզբին</p> <p><u>Թեմա 3.</u> Իրանը 1917-1923 թթ.</p> <p><u>Թեմա 4.</u> Իրանը 1923-1945 թթ.</p> <p><u>Թեմա 5.</u> Իրանը 1945-2022թթ.</p> <p><u>Թեմա 6.</u> Օսմանյան կայսրությունը XVII-XVIII դարերում</p> <p><u>Թեմա 7.</u> Թուրքիան 19-րդ դարի վերջին, 20-րդ դարի սկզբին</p> <p><u>Թեմա 8.</u> Թուրքիան 1918-1923թթ</p> <p><u>Թեմա 9.</u> Թուրքիան 1945-1980թթ.</p> <p><u>Թեմա 10.</u> Թուրքիան 1980-2022թթ.թթ.</p>
<p>Գնահատման մեթոդները և չափանիշները</p>	<p>Գնահատումն իրականացվում է բազմագործոնային համակարգով՝ 100 բալանոց սանդղակով, հետևյալ բաղադրիչների ներառմամբ.</p> <p>✓ ինքնուրույն աշխատանքի կատարում,</p>

	<ul style="list-style-type: none"> ✓ սեմինար պարապմունքներին ուսանողի մասնակցություն, ✓ ուսանողի կողմից դրսևորած ընթացիկ ակտիվություն, հմտություններ և կարողություններ, ✓ 2 ընթացիկ ստուգում. թեստային առաջադրանք
<p>Գրականություն</p>	<p>Պարտադիր-</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ասիայի և Աֆրիկայի երկրների նոր պատմություն, ուսումն. ձեռնարկ (Ֆ. Ացամբայի, Ա. Գոբերի, Լ. Միմոնովսկայայի խմբագրությամբ), Եր., 1978թ. 2. Ասիայի և Աֆրիկայի երկրների նորագույն պատմություն (Մ. Յուրևի խմբագրությամբ), Եր., 1982թ. 3. Բայբուրդյան Վ., Իրանի պատմություն, Երևան, 2003թ. 4. Բայբուրդյան Վ., Օսմանյան կայսրության պատմություն, Երևան, 2011 : 5. Իրանը առաջին համաշխարհային պատերազմի նախօրյակին և պատերազմի տարիներին, Երևան, 1984: 6. Ինձիկյան Հ., Օսմանյան կայսրության անկումը, Երևան, 1984թ.: 7. Կիրակոսյան Ջ., Երիտթուրքերը պատմության դատաստանի առաջ, Երևան, 1982 թ.: 8. Կիրակոսյան Ջ., Առաջին համաշխարհային պատերազմը և արևմտահայությունը, Երևան, 1967 : 9. Հասրաթյան Մ., Օրեշկովա Ս., Պետրոսյան Յու., Թուրքիայի պատմության ուրվագծեր, Երևան, 1986 թ.: 10. Միմոնյան Հր., Թուրք ազգային բուրժուազիայի գաղափարաբանությունը և քաղաքականությունը, Երևան, 1986 թ.: 11. Միմոնյան Հր., Թուրք-հայկական հարաբերությունների պատմությունից, Երևան, 1991 թ.: 12. Петросян Ю. А., Османская империя, Москва, 2003. <p>Լրացուցիչ-</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Բայրամյան Ա., Ալեքսանդրեոսի սանջակի հարցը և միջազգային դիվանագիտությունը 1936-1939թթ., Երևան, 1998: 2. Բայբուրդյան Վ., Թուրք-իրանական հարաբերությունները 1900-1914թթ., Երևան, 1974:

3. Բայբուրդյան Վ., Իրանն այսօր, Երևան, 1999:
4. Գալստյան Հ., Հանրապետական Թուրքիայի կառավարության քաղաքականությունը արևելյան վիլայեթներում 1920-1960-ական թթ. Երևան, 1999:
5. Եզանյան Հ., Ագրարային հարաբերությունները Իրանում 19-րդ դարի առաջին կեսին, Երևան, 1963:
6. Եզանյան Հ., Իրանական պատմագրությունը Իրանում իմպերիալիստական տերությունների գաղութատիրական քաղաքականության մասին, Երևան, 1980:
7. Եզանյան Հ., Հասարակական-քաղաքական հոսանքները Իրանում 19-րդ դարի վերջին 20-րդ դարի սկզբին, Երևան, 1966:
8. Եզանյան Հ., Հոգևորականության դերը Իրանի հասարակական քաղաքական կյանքում 1953-1978թթ., Երևան, 1987:
9. Իսկանդարյան Ի., Իրանին պարտադրված ութամյա պատերազմը, Թեհրան, 2006:
10. Կարապետյան Ռ., Արաբական երկրների նոր և նորագույն պատմություն, Երևան, 2003թ.
11. Հայկական աղբյուրները Աղա Մոհամմադ-խանի Անդրկովկասյան արշավանքների մասին 1795-1797թթ., 1981:
12. Հարությունյան Ա., Առաջին համաշխարհային պատերազմի ռազմադիվանագիտական պատմությունից, Երևան, 1983 :
13. Համբարյան Ա., Երիտթուրքերի ազգային ու հողային քաղաքականությունը և ազատագրական շարժումներն Արևմտյան Հայաստանում, Երևան, 1979:
14. Հարությունյան Գ., Անգլո-ռուսական մրցակցությունը Թուրքիայում 1830-1870թթ., Երևան, 1969:
15. Հովհաննիսյան Ն., Ազգային ազատագրական պայքարը Իրանում, 1945-196
16. Մանուկյան Մ., Իրանի իսլամական հեղափոխության համաշխարհային պատմական նշանակությունը, Երևան, 2002:
17. Մարկոսյան Ս., Արևմտահայության վիճակը 19-րդ դարի վերջերին, Երևան, 1968 թ.:
18. Սահակյան Ռ., Թուրք-ֆրանսիական հարաբերությունները

և Կիլիկիան 1919-1921թթ.

19.Սաֆրաստյան Ռ., Օսմանյան կայսրության, ցեղասպանության ծրագրի ծագումնաբանությունը (1876-1920), Երևան, 2009 :

20.Սարգսյան Ե., Թուրքիան և նրա նվաճողական քաղաքականությունը Անդրկովկասում 1914-1918, Երևան, 1964:

21.Ստեփանյան Ս., Հայ առևտրական բուրժուազիան Իրանի տնտեսական կյանքում 19-րդ դարի վերջ-20-րդ դարի սկիզբ, Երևան 1992:

22.Փահլավի Մոհամմադ Ռեզա, Սպիտակ հեղափոխություն, Թեհրան, 1971:

23.Քիլիմջյան Գ., Թուրք-իրանական հարաբերությունները 1908-1914թթ., Երևան, 1988:

24.Асадулаев К., Свержение династии Каджаров в Иране 1920-1925гг., Душанбе, 1966.

25.Алибейли Г., Иран и сопредельные страны Востока 1946-1978, М., 1989.

26.Агаев С., Иранская революция, США и международная безопасность, М., 1986.

27.Агаев С., Иран в период политического кризиса 1920-1925гг., М., 1970.

28.Агаев С., Иран: внешняя политика и проблемы независимости. 1925-1941гг., М., 1971.

29.Абдуразаков С., Происки английского и американского империализма в Иране 1941-1947.

30.Агаев С. Л. "Иран в прошлом и Настоящем" М., 1981

31.Арутюнян Г. В. Иранская революция 1905-1911 гг. и Большевики Закавказья Ер. 1956.

32.Алиев Г. З., Турция в период правления младотурок (1908-1918 гг.), Москва, 1972 г.:

33.Всемирная история, т. 7, под. ред. А. Губера, М. Гефтера, А. Ерусалимского, Л. Иванова, Москва, 1960 г.

34.Дулина Н. Л. "Османская империя в международных

- отношениях (30-40-е годы XIX вв) М., 1980.
- 35.Иранская революция 1978-1979:причины и уроки, М., 1989.
- 36.Иванов М., Новейшая история Ирана, М., 1965.
- 37.Иран история " культура в средние века и в новое время, М. 1980
- 38.История дипломатии, т. 2.
- 39.Кулагина Л. М. и Экспансия английского империализма в Иране в конце XIX начале XX в., М, 1981
- 40.Луцкий В., Новая история арабских стран, М. , 1976.
- 41.Милов П., Иран во время и после Второй мировой войны. М. 1949.
- 42.Мирошников Л., Английская экспансия в Иране 1914-1920, М., 1961.
- 43.Ниязатов Ш., Ирано-иракский конфликт, М., 1989.
- 44.Меликов О., Установление диктатуры Реза-шаха в Иране, М., 1961.
- 45.Сафрастян Р. А., Доктрина османизма в политической жизни Османской империи (50-70 гг. в.), Ереван, 1985 г.
- 46.Новая история стран Азии и Африки XVI-XIX века, часть 1, Москва 2004
- 47.Новейшая история стран Азии и Африки XX век, часть 2, 1945-2000, Москва 2004
- 48.Родригес А., История стран Азии и Африки в новейшее время,
- 49.Новичев К. Д., История Турции новое время, часть третья. (1853-1875), Ленинград, 1978 г.
- 50.Петросян Ю. А., Младотурецкое движение (вторая половина XIX века -начало XX в.), Москва, 1971.
- 51.Попов М., Американский империализм в Иране в годы второй мировой войны., М., 1956.
- 52.Фадеева И. Е., Мидхат-Паша. Жизнь и деятельность, М.